

Protestantse Gemeente
Breda

S'Amen

Kerkblad van de Protestantse Gemeente Breda - 17e jaargang no.7 oktober 2024

In dit nummer:

In geprek met Pieter Harder

Bijbelsymposium 19 oktober

Bezoek tieners uit Wismar

Nieuw ZWO project

Fotocollage startzondag

De Protestantse Gemeente Breda

S'Amen

Colofon:

S'Amen is het kerkblad van de Protestantse Gemeente Breda

Kopijdatum:

dinsdag 22 oktober 2024

Kopij sturen aan redactie:

samen@pknbreda.nl

Verschijningsdatum:

9 november 2024

Richtlijnen kopij:

www.pknbreda.nl/samen

Redactie:

Leon Geschiere
Arne Goudriaan
Kathinka Minzinga
Joyce Rijke
Suzanne Hoesen

Kerkelijk bureau:

Mieke Frankfoorder-Boevé
Pottenbakkerstraat 51
4813 LB Breda
Tel.: 076-5146523
Email: ledenadministratie@pknbreda.nl

Website:

www.pknbreda.nl

Foto cover: Gijs van Mourik

Zie blz 5 voor toelichting

Als u geen belangstelling heeft voor S'Amen en het blad niet meer wilt ontvangen, kunt u dit doorgeven aan het kerkelijk bureau:
ledenadministratie@pknbreda.nl

Dit is een uitgave van De Zalige Zalm, bureau voor geloofscommunicatie.

Druk:

Veldhuis Media, Meppel

Lucaskerk

Tweeschaar 125
4822 AS Breda
Tel.: 076-542 24 33

Johanneskerk

Dreef 5
4813 ED Breda
Tel.: 076-521 05 45

Pastoresteam

Predikanten:
ds T. van Prooijen
T 076-5423334
06-29283935
E ds.vanprooijen@pknbreda.nl

ds. Henriëke ten Thije
T 06-43543209
E henrieketenthije@casema.nl

Kerkenraad PGB

Email: scriba@pknbreda.nl

Markuskerk

Hooghout 96
4817 ED Breda
Tel.: 076-514 00 80

Kerkelijk medewerkers:
Thijske Fraanje
E t.fraanje@pknbreda.nl

Hanny den Ouden
T 06-48549088
E h.denouden@pknbreda.nl

S'Amen

NL91 ABNA 0520 2278 67 t.n.v.
Prot. Gemeente Breda
o.v.v. "S'Amen"
(Richtbedrag: € 25,- per jaar)

Vrijwillige bijdrage

Collectebonnen

A. Vellen van 20 bonnen met een waarde van € 0,75 per bon, totaal dus € 15,00 per vel.
B. Vellen van 20 bonnen met een waarde van € 1,50 per bon, totaal dus € 30,00 per vel.
C. Vellen van 20 bonnen met een waarde van € 2,50 per bon, totaal dus € 50,00 per vel.
Bonnen kunnen besteld worden door overschrijven van € 15,00, € 30,00, € 50,00 (of een veelvoud daarvan) op bankrekening NL 91 ABNA 0520 2278 67 ten name van de Protestantse Gemeente te Breda (met vermelding van de gewenste soort vellen)

Financiën

Protestantse Gemeente Breda:
ABN AMRO NL91 ABNA 0520 2278 67
Diaconie Protestantse Gemeente Breda:
ING bank NL89 INGB 0001 0708 50
ZWO groep Protestantse Gemeente Breda/Ginneken:
ING bank NL14 INGB 0001 5429 41

Meditatie

Alledaagse heiligheid

'Een uurtje heiligheid'... Ik sprak diverse mensen die zich herkenden in de meditatie van Hanny den Ouden in de vorige S'amen. Ze vertelden hoe de zondagse viering (dat 'gat in de tijd') ook voor hen een heilzame onderbreking is van het alledaagse leven, waarin je op adem komt, God en mensen ontmoet en je je even kunt overgeven aan woorden en muziek. Een 'uurtje heiligheid' dus, op het ritme van de liturgie, de aloude woorden, de stiltes, de rituelen.

Onlangs las ik een boek dat al een tijdje thuis op een stapel lag: Liturgie van het alledaagse van Tish Warren. Als Anglicaans priester is zij veel bezig met de zondagse liturgie. In haar boek daagt ze ons uit om ook in ons alledaagse leven 'heilige momenten' te creëren. Ze laat zien hoe je daarvoor juist de gewone, huis- tuin- en -keuken- momenten kunt gebruiken. Bijvoorbeeld het 'pyjama-moment' bij het wakker worden, 'met verwarde haren en een slechte adem.' Wat als je dat moment bewust heel even rekt en niet meteen je bed uitrolt? Ze wijst op het doopverhaal van Jezus. Nog voordat Jezus ook maar iets indrukwekkends heeft gezegd of gedaan, klinkt de stem uit de hemel die zegt: 'Dit is mijn geliefde Zoon.' Voor Warren zelf zijn 'die eerste, kostbare seconden, het wazige nog net niet wakker zijn,' een moment om even stil te staan bij haar eigen doop. Voordat ze zich letterlijk en figuurlijk weer kleedt met haar identiteit als moeder, echtgenote, priester, dochter en vriendin (met alle verwachtingen, taken en zorgen), roept ze even bij zichzelf in herinnering dat ook zij om te beginnen een door God geliefd mens is.

Zo beschrijft Warren in haar boek allerlei alledaagse momenten waarop je jezelf even kunt stilzetten. Eerlijk gezegd, een theologisch boek over tandenpoetsen en theedrinken ligt wat buiten mijn 'comfort zone'. Het was niet voor niets lang blijven liggen. Ik ben blij dat ik het toch heb opgepakt. Hoewel ik zeker niet met alles uit de voeten kan, zet het me aan het denken. Warren spreekt heel bewust over de liturgie van het alledaagse. Ons dagelijkse leven wordt bepaald door gewoontes en rituelen die we dag na dag herhalen en die ons vormen (of misvormen). Zelf had ze bijvoorbeeld lang de gewoonte om 's morgens meteen haar telefoon te grijpen om even door alle Facebook-updates en nieuwsberichten te scrollen. Dat deed ze vervolgens de hele dag door, op de gekste momenten. Een 'liturgie' die haar aandacht niet scherpte, maar opzoog. Om af te kicken van deze 'digitale cafeïne' besloot ze om 's morgens eerst heel bewust haar bed op te maken. 'In het scheppingsverhaal kwam God de chaos binnen en schiep orde en schoonheid. Door mijn bed op te maken, weerspiegel ik die scheppende kleine, meest banale manier. In mijn kleine chaos schep ik kleine orde.' Na het opmaken blijft ze nog even op de gladgestreken lakens zitten voor een moment van stilte.

Inhoudsopgave

- 3 Meditatie
- 4 Actueel
- 7 In gesprek met
- 8 Algemeen Kerkelijk Nieuws
- 11 Diaconie
- 14 Rondom de Wijkkerken
- 16 Jeugd
- 19 Vieringen

Tish Warren

'Theoloog des vaderlands' Kees van Ekris schaaft Tish Warren onder de moderne profeten. Ze is de stem van het 'profetische gewone'. Ik vind dat hij de kern van Warrens boek mooi samenvat: 'Het profetische is heel vaak niet het heroïsche, maar het gewone, het essentieel christelijke. Niet meedoen met de gekte, met de competitie, met het vijandige. Simpelweg vasthouden aan het gewone christelijke leven kan heel profetisch zijn als iedereen in de ban is van dit of dat. Het gewone leven als een soort liturgie. [...] Het fascinerende is dat als je zo leeft, in een wijs ritme, met ruimte voor God, jezelf en de ander, je blik zich verruimt. Je oefent je verbeelding en je gaat veel meer schoonheid en waarheid zien, vlakbij je, terwijl je in je pyjama zit, of je tanden poetst.'

Wil je eens met anderen doorpraten over wat het 'uurtje heiligheid' op zondag voor je betekent of over 'heilige gebruiken' in je alledaagse leven, dan horen we dat graag.

ds. Ton van Prooijen

Het Leerhuisprogramma in het najaar

We zijn dit seizoen begonnen met een excursie naar het Catharijne convent in Utrecht naar de tentoonstelling Christendom en slavernij. In de Vredesweek keken we in de Markus en Lucaskerk naar de film *Le fils d'une autre*.

Op **16 oktober** gaan we in de Lucaskerk met Ton van Prooijen praten over de regel: "...die in de hemel zijt" uit het Onze Vader. 'In de hemel', zegt de eerste regel van het Onze Vader. Velen van ons zijn opgegroeid met het beeld van een hemel ergens boven ons. Bijbelteksten spreken niet voor niets over God die boven de hemelkoepel woont. Nadat Yuri Gagarin in 1961 als eerste mens met een raket door de wolken was geschoten, verklaarde hij dat hij God daarboven nergens was tegengekomen. Met onze kennis van het universum wisten we natuurlijk al heel lang dat het problematisch is om te spreken over 'de hemel daarboven' als Gods verblijfplaats. Hedendaagse bijbeluitleggers wijzen erop dat de uitdrukking 'die in de hemel zijt' vooral iets zegt over wie God is en hoe God er voor mensen wil zijn. Toch blijft die vraag hangen: waar bevindt God zich dan?

We gaan er met elkaar over in gesprek. Vooraf wordt er gekookt in de Lucaskerk. Om 18 uur gaan we aan tafel. De kosten €5,50. Geef je op via de website of op de intekenlijst in de kerk.

Save the dates

Op **13 november** is de leerhuisavond over Groene theologie met ds Wim Bisschop en op **11 december** houden we een Kerstquiz. Houdt deze data vrij!

Joyce Rijke

Leerhuis Baronie

Het Leerhuis Baronie gaat in het najaar weer van start in de Lukaskerk!
Dit jaar is het thema: Het Jood-zijn van Jezus (Het Nieuwe Testament lezen met het Oude Testament als achtergrond)

Na een succesvolle start vorig seizoen zijn we blij dat we ook voor komend leerhuisseizoen ds. Piet Warmenhoven uit Leiden bereid hebben gevonden om het Leerhuis te leiden. Een Leerhuis is een ontdekkingstocht door de Bijbel. We gaan gezamenlijk op zoek naar de achtergronden en de rijkdom van de Bijbelteksten aan de hand van wat ds. Warmenhoven ons leert en wat we elkaar kunnen leren.

Hopelijk neemt u (ook) komend seizoen deel aan het Leerhuis (en neemt u misschien iemand mee die ook geïnteresseerd is in het thema).

Graag uw eigen Bijbel meenemen en wat schrijfmateriaal.

De eerste leerhuisavond zal zijn op **6 november**.

Aanvang 19.30 (stipt) - we stoppen rond 21.30 uur.

Data: 6 nov; 8 jan; 5 febr; 5 maart.

Locatie: Lukaskerk, Haagse Beemden, Tweeschaar 125.

Van harte welkom!

Met vriendelijke groet, Ds. Henriete ten Thije

P.S. I.v.m. de catering is het fijn om te weten of u deel zult nemen aan het Leerhuis.

henrieketenthije@casema.nl,

06 435 432 09 (mailen of appen is prima!)

Ds. Henriete ten Thije

Drie bijeenkomsten over "Vaar wel"

Voor de uitvaart van een geliefde moet je onder tijdsdruk allerlei keuzes maken, terwijl je hoofd daar doorgaans helemaal niet naar staat. Het is daarom verstandig om van tevoren na te denken over je eigen uitvaart en/of die van je naaste en erover te communiceren met de mensen waarvan je weet dat ze ermee te maken zullen krijgen.

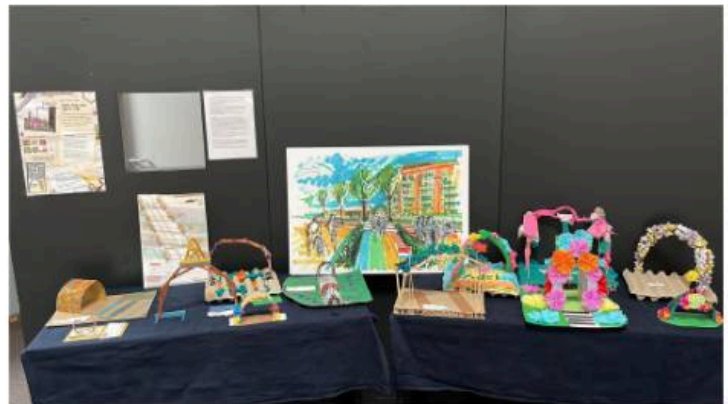
Hanny den Ouden en Ton van Prooijen organiseren opnieuw de serie "Vaar wel" van drie bijeenkomsten over 'wat is een goede uitvaart voor jou?'

We komen op drie achtereenvolgende woensdagmiddagen bij elkaar van 14.00 tot 16.00 uur in de Lucaskerk: op **30 oktober, 6 november en 13 november**.

De middagen zijn deels gericht op informatie en deels op het gesprek. Je hebt het meest aan deze bijeenkomsten wanneer je ze allemaal kunt bijwonen.

Meld je van tevoren even aan bij Hanny: h.denouden@pknbreda.nl

Hanny den Ouden

Bij de cover:

Lucaskerk, Haagse Beemden Verbindt en de poort

Over de achtergronden bij de cover-foto willen we u graag informeren.

Ook vanuit de Heart Edge-gedachte willen we als kerk een plaats innemen in de wijk en verbinding zoeken.

Dat doen we door zichtbaar te zijn en betrokken bij initiatieven in de wijk. In de S'Amen van juli hebt u kunnen lezen over een geslaagde ontwerpwedstrijd voor een verbindende poort tussen het Heksenwielplein (HWP) en de Tweeschaar. Die poort moet uitnodigen om een kijkje te nemen bij buurtuin Lucashof, Cultureelcentrum het Kraaienest, onze kerk (koffie op woensdagochtend) en de komende startpunten van wandelroutes door het groene hart van de wijk.

Een kunstenaarscollectief uit de Haagse Beemden had al eerder ideeën en schetsen aangedragen als inspiratie voor de poort. Na presentatie aan de Gemeente Breda werd door de wethouder voorgesteld om ook de jeugd uit de wijk te betrekken. Dat werd door ons ingevuld door de ontwerpwedstrijd. Van die wedstrijd stonden in augustus en september een aantal modellen tentoongesteld in de Lucaskerk. Het kunstenaars collectief bestond uit William van der Zanden, Linda de Geus en Thea Kanters. Thea kennen we in de Lucaskerk overigens ook als ontwerpster van ons avondmaalstel. Blijkbaar heeft de schets achter de tentoongestelde modellen Gijs van Mourik zo aangesproken dat hij er een foto voor de cover van deze S'Amen van heeft gemaakt. Met zo'n stukje PR zijn wij natuurlijk blij!

Overigens worden al deze plannen rond poort, buurtuinen en verbetering van de oversteek (HWP-Tweeschaar) goed met de gemeente Breda en buurt, inclusief kerk, afgestemd. Het gaat om buurtinitiatieven waarin mensen vanuit de kerk en Heart Edge op persoonlijke basis en als bewoners uit Breda bij betrokken zijn. Bij de gemeente Breda en in de wijk Haagse Beemden wordt de kerk ook hierdoor nog meer bekend en gewaardeerd.

Namens werkgroep HWP, Dick de Man en Reinier Rijke

Internationaal Bijbelsymposium 2024

Egbert Rooze memorial

Kijken met slecht zicht

De Bijbel als kritische spiegel op onze samenleving

Zaterdag 19 oktober 2024 - Lutherse Kerk Breda

De manier waarop de wereld en de lokale samenleving door ons worden vormgegeven, is zo nauw met ons eigen leven en onze levenswijze verbonden dat we nauwelijks nog helder zicht hebben op het functioneren er van. We kijken ernaar maar zien niet meer scherp hoe de heersende structuren ons in de greep hebben, welke slachtoffers de bestaande verhoudingen maken en hoe de economische orde mens en aarde in rap tempo richting de afgrond sturen. We zitten er middenin, maken er min of meer deel van uit, werken eraan mee of voelen ons machteloos er iets aan te veranderen, de gedachte dat er geen alternatief is verlamt ons.

Bijbelverhalen zijn kritische spiegels op de samenleving. Vooral op de heersende orde en verhoudingen van die samenleving. Dat gold voor de tijd waarin de verhalen zijn opgeschreven, maar ook voor onze tijd. Ze trekken ons uit het bestaande en laten ons als vanuit een helicopterview zien wat er gebeurt, waar we in vast zitten en wie de slachtoffers zijn. Daarmee zijn de verhalen kritische spiegels die ons voor worden gehouden en tegelijk een krachtig tegenwicht tegen het bestaande. Niet voor niets zien we voortdurend pogingen om de verhalen onschadelijk te maken door ze in te palmen en voor het karretje te spannen van de heersende orde: Poetin en de Patriarch; Israël en de claim op het land; God bless America, etc. etc.

Het Internationaal Bijbelsymposium 2024 werpt een licht op de kritische kracht van de bijbel en bijbelse verhalen tegen het bestaande dat verblindt, het heersende dat onderdrukt, het gangbare dat ons verlamt.

Sprekers (in willekeurige volgorde):

Mirjam Elbers	De Bijbel als religieuze zelfkritiek op gangbare goden en machten.
Alex van Heusden	Thora: tussen rechtvaardige orde en nieuwe macht.
Elke Vandeperre (B)	Bijbel als bevrijdende spiegel op een gepolariseerde samenleving
Janneke Stegeman	Beloofd land als instrument van onderdrukkende macht.
Julia Iis & Barbara Imholz (D)	Bibel, Feminismus und Geschlechterbeziehungen (<i>Bijbel, feminisme en Genderverhoudingen</i>)
Michael Ramminger (D)	Die Bedeutung der Transzendenz in unserer Zeit (<i>Het belang van Transcendentie in onze tijd</i>)

Praktische informatie

Datum:	zaterdag 19 oktober
Tijd:	10.00- 17.00 uur (Inloop vanaf 09.15)
Locatie :	Lutherse Kerk, Veemarktstraat 11 Breda (10 minuten lopen van NS station Breda / 300m parkeergarage)
Deelname:	€45 (incl. syllabus/vertalingen – koffie/thee – lunch)
Aanmelden:	via de website ekklesiabreda.nl/activiteiten of via mail info@ekklesiabreda.nl

Organisatie: Ekklesia Breda / Zinsverband – www.ekklesiabreda.nl

Franck Ploum

In gesprek met ...

... Pieter Harder

Pieter is voor ons geen onbekende. We zien hem altijd lopen in de Grote kerk, voor en tijdens de vieringen. Wat is je taak daar dan eigenlijk Pieter? Pieter vertelt dat hij dan dienst doet als koster. Als enige uit een groep van acht is hij overgebleven van een lang geleden ingestelde Commissie Diensten Grote Kerk. Kortom, hij voelt zich zeer verantwoordelijk voor deze diensten als koster. Pieter begeleidt de test van het geluid, hij kent de beheerders van de Grote Kerk en de gang van zaken rond de liturgie van de viering.

Pieter is geboren in Goirle en komt uit een kerkelijk nest. Zijn vader was ouderling, zijn moeder bestuurslid van de Vereniging van Vrijzinnig Hervormden en ook grootouders van beide zijden waren, zowel man en vrouw, actief als ouderling of diaken. Tijdens zijn lagere school periode verhuisde het gezin naar Breda naar de Heuvelbrink. Pieter volgde catechisatie in de Johanneskerk en deed daar belijdenis. Hij woont inmiddels zelf weer in het ouderlijk huis, waar hij beide ouders als mantelzorger heeft verzorgd, en werkt in 's-Hertogenbosch. Pieter studeerde astronomie en fysica in Utrecht, maar toen hij doorkreeg dat hij in dat vak zijn boterham niet zou kunnen verdienen is hij geswitcht naar de ICT branche.

Inmiddels is Pieter 30 jaar onafgebroken in allerlei gremia van de PGB betrokken als scriba en/of secretaris. Hij heeft intensief het proces van Samen op Weg gevolgd als scriba van de Hervormde gemeente en secretaris van de Adviescommissie Federatie Breda, en als scriba van de Johanneskerk en secretaris van het College van Kerkrentmeesters weet hij van de hoed en de rand van het reilen en zeilen van onze kerkgemeenschap.

Wat echt zijn hart heeft en volgens hem ook het hart van de kerk is, is haar missionaire betrokkenheid: hoe staat de kerk in de maatschappij? Hoe uit zij haar verbondenheid? Dat is haar corebusiness. Hoe vaak staat de Diaconie op de agenda van de Kerkenraad? En op de agenda van de Synode? Te weinig. Vanuit deze betrokkenheid heeft Pieter zich aangemeld voor de werkgroep Arad- Wismar-Breda. Het raakt hem diep om te zien dat de kerkelijke gemeente van Arad, ondanks het feit dat ze zelf nauwelijks over middelen beschikt, vrijgevig is en een gaarkeuken runt in de omgeving.

Als kerk staan te midden van de samenleving, dat moet niet alleen gebeuren dankzij de inzet van eigen kerkleden, het is juist zaak om daarbij buitenkerkelijken te betrekken. Dat is het succes van het project van ds. Nico van Splunter

in Rotterdam. Inmiddels zijn ze daar in Rotterdam met 300 mensen actief in de voorziening van schoolmaaltijden, taallessen en in buurthuizen. Overheidstaken? In West-Europa zijn die taken inderdaad overgenomen door de overheid, maar nu die zich terugtrekt zouden de kerken weer in actie moeten komen. Let op: de Voedselbank Breda valt om zonder de substantiële bijdrage van de gezamenlijke kerken. Een leuke activiteit in dit verband vermeldt Pieter, was bij de startzondag een jaar of tien geleden. Jongeren hebben toen tijdens de startzondag de tuin van het Annahuis opgeknapt. Ze waren dankzij hulp van vrienden buiten de kerk met een grote groep.

Nog iets wat Pieter ter harte gaat is de oecumene. Hij hoopt van harte mee te maken dat de katholieken aansluiten bij de vieringen in de Grote Kerk tijdens de zomerdiensten. De geschiedenis heeft haar loop gehad, maar we lezen allemaal uit dezelfde Bijbel. Ooit zat Pieter in het bestuur van het Oecumenisch studenten- en stadpastoraat. Het overlijden van Bisschop Muskens heeft de samenwerking in Breda terug bij af gebracht.

Het is duidelijk dat we met Pieter een betrokken kerklid en bestuurder in huis hebben. Iemand die de geschiedenis van de kerk in Breda tot in de puntjes kent. Het was me een waar genoegen om in gesprek te gaan. Dank je wel Pieter en wie weet zien we je nog wel eens als afgevaardigde van onze classis in de Synode.....

Kathinka Minzinga

Algemeen Kerkelijk Nieuws

Uit de kerkenraad

Na een geslaagde en prima georganiseerde startzondag is het nieuwe seizoen weer helemaal begonnen. Aan mij de taak om u allen op de hoogte te houden van wat er speelt in de kerkenraad en van belang is voor ons allen. We hebben net voor de zomer een grote kerkenraad gehouden en het was goed om te zien dat er de nodige gemeenteleden hadden aangesloten voor het inhoudelijke gedeelte. Op 29 augustus is er een kleine kerkenraad geweest. Ik zal de onderwerpen die aan de orde zijn geweest samenvoegen om een goed logisch verhaal te hebben.

Eerst dan maar **de status van ons beroepingswerk**. De kerkrentmeesters en administrateur hebben de langjarige begroting ingediend en aanvullende vragen behandeld. We zijn nu in de derde ronde antwoorden en het lijkt er nu op dat we binnenkort groen licht krijgen. De beroepingscommissie is startklaar en Leon Geschiere en Aad van Dijk zijn bereid gevonden om voor deze commissie te fungeren als klankbordgroep.

We hebben een goede discussie gehad over en plannen gemaakt voor de vieringen in de Grote Kerk op kerstavond en in 2025. Daarover komt binnenkort meer informatie.

De **toekomstgroep** is nu weer compleet en is gevraagd om ons volgende beleidsplan voor te bereiden. Deze groep bestaat uit 8 leden waaronder de voorzitters van de secties. De leden zijn Arne Goudriaan, Pieter Flach, Carolien Leeuwenburgh, Mieke Frankfoorder, Ton van Prooijen, Paul Vlaardingebroek, Sander van Doorn en Andries van der Vegt.

We hebben hun gevraagd in februari 2025 een eerste rapportage te doen aan de kerkenraad en om in dat proces de volgende vragen mee te nemen.

1. Markuskerk en Lucaskerk werken steeds nauwer samen. Hoe zetten we daar verdere stappen in en in welk tempo?
2. Hoe werken Markuskerk-Lucaskerk en Johanneskerk met elkaar samen? Zetten we in op steeds meer integreren, of juist op twee duidelijk onderscheiden richtingen?
3. Hoe willen we present zijn in de Grote Kerk?
4. Lucaskerk en Markuskerk volgen al een paar jaar, met veel enthousiasme en op hun eigen manier, de kerkvernieuwingsbeweging HeartEdge. In de Johanneskerk wordt gedacht aan een pioniersplek in de geest van Geloven in Spangen (ds. Nico van Splunter). Dat ligt in elkaars verlengde. Hoe gaan we samenwerken aan onze presentie in stad en buurt?
5. De vraag hoe we aanspreekbaar zijn voor jongeren, komt op elke gespreksavond over de toekomst prominent terug. Breda is geen Veenendaal of Boskoop. Landelijke programma's en strategieën sluiten vaak niet aan bij onze context. Hoe willen we jongeren bereiken en wat hebben we daarvoor over?
6. Als kerken hebben we contact met de katholieke parochies. Wat willen we verder met de oecumene en de Raad van Kerken?

Verwacht van deze groep vragen en geef ook ongevraagd aan die toekomstgroep ideeën, dat helpt ze om voor ons allen een goede richting te vinden.

Op de grote kerkenraad in juni hebben Dick de Man en Jan Krijgsman laten zien wat we met het HeartEdge initiatief van een paar jaar geleden hebben bereikt. Ook heeft ds. Nico van Splunter ons meegenomen in hoe de PKN Nederland probeert pioniersplekken te starten en zelfstandig te maken. De kerkenraad heeft de gesprekken met Nico ingezet en we zijn aan het kijken of we een diaconaal-missionair werker voor 50% voor twee jaar aan ons kunnen binden. Deze pionier wordt ook aangestuurd door Nico en de mensen rond hem. Zijn inspiratie en ervaring kan ons dus helpen met het pionieren. Dit zal aanvullend zijn op HeartEdge en zal afgestemd worden met de richting die we als kerk in Breda de komende jaren willen gaan.

Als ik kijk naar hoe we op dit moment kerk zijn en wat we betekenen voor anderen, dan stemt dat tot dankbaarheid. Ik zie energie en activiteiten en sluit graag af met een kernzin uit ons huidige beleidsplan.....

Laten we er zijn voor de inwoners van onze wijk en stad, daar waar we een zinvolle bijdrage kunnen leveren. Laten we erop uit zijn onze eigen kring te laten groeien door een inspiratie voor anderen te zijn.

Andries van der Vegt

Wij gedenken

Dick Juch

Op zaterdag 20 juli overleed, in de leeftijd van 83 jaar, ons gemeentelid Dick Juch. Voorop de overlijdenskaart staat torenklok van het Zwitserse dorp Adelboden, waar hij zich thuis voelde. 'Hora est', het is tijd, woorden die verwijzen naar het door Dick geliefde bijbelboek Prediker, maar ook naar de academische wereld waarin hij werkzaam was, als hoogleraar belastingrecht. Dick en zijn vrouw Margreet waren betrokken bij de Pelgrimskerk en later bij de Markuskerk. De rotsvaste geloofszekerheden van vroeger waren gaandeweg levensvragen geworden. Geloof, vertelde hij, betekende voor hem vertrouwen en dankbaarheid. De diaconale kant van de kerk ging hem ter harte. Zo steunde hij namens de stichting Johannabode jarenlang met een grote persoonlijke betrokkenheid de projecten van onze ZWO-commissie, onder andere in Zuid-Afrika en Suriname. De laatste jaren werd zijn wereld kleiner, zeker toen Margreet in 2021 overleed. Op de afscheidsbijeenkomst, in kleine kring in zijn huis aan het Nonnenveld, klonken warme woorden van de mensen die hem lief waren en pianomuziek die hem dierbaar was. Ds. Jelle Loosman verbond passages uit Prediker met het leven van Dick: de realistische, doorleefde kijk op het leven, met oog voor alle verwarrende en vermoeiende tegenstrijdigheden – juist als je je zo betrokken voelt bij de mensen en de wereld om je heen - en tegelijk de oproep om alle dagen die God je geeft te genieten van wat het leven je geeft. Op 25 juli is Dick begraven in het familiegraf in Rotterdam.

Dini ter Avest-Pape

Op 3 augustus overleed Dini ter Avest-Pape. Ze was 89 jaar. Dini was 60 jaar lid van onze gemeente. Eerst kerkte ze in de Franciscuskerk en later, toen ze naar de Tweeschaar verhuisde, kwam ze naar de Lucaskerk. De laatste jaren woonde ze in het Beemdhuys, waar ze vanuit onze gemeente werd bezocht door Riet van Felius en Rina Groeneveld, die jarenlang één van haar buurvrouwen was. Dini kwam uit een gelovig boerengezin uit het Twentse Vriezenveen. Na de oorlog verhuisden ze naar een boerderij in de Noordoostpolder, waar ze genoot van het boerenleven en het buitenzijn, zeker als het gevroren had en ze kon schaatsen. In 1960 trouwde ze met haar man Wim en verhuisden ze naar Breda. Daar werden haar twee dochters geboren en later haar twee kleindochters. Het was een groot verdriet dat Wim al in 1986, zomaar opeens, overleed. In de afscheidsdienst hoorden we een lied van Willem Barnard dat ze ooit in haar agenda schreef: 'Zij raken niet vergeten / die over zijn gegaan / tot U, want in uw heden / bewaart Gij hun bestaan.'

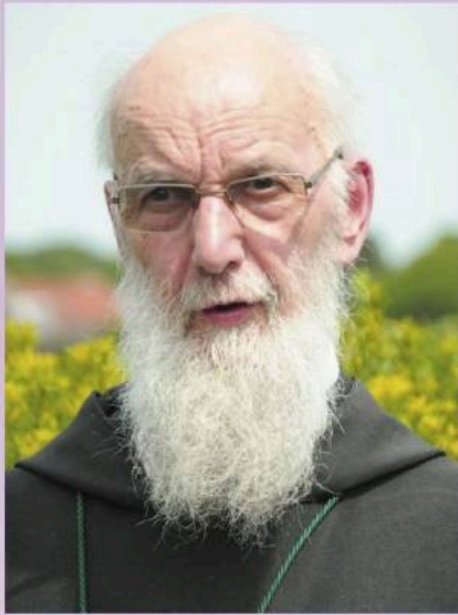
Annet van Breugel-de Bruin

Op zondag 25 augustus is ons gemeentelid Annet van Breugel-de Bruin overleden. Ze was 98 jaar. De laatste zeven jaar woonde ze in woonzorgcentrum De Ijpelaar aan de Overakkerstraat. Annet was lang een actief gemeentelid van de Markuskerk. Ze kwam uit Schoonhoven en was een nakomertje in een warm gezin dat regelmatig thuis bij het orgel uit de Johan de Heer-bundel zong. Vaak werd ze nog met één van de liederen in haar hoofd wakker. In de zomer van 1953 trouwde ze met haar man Jan. Ze kregen twee zoons. Jan overleed in 1998, op de dag dat ze naar hun appartement aan de Bisschopshoeve verhuisden.

In de kerk was Annet o.a. lid van de H.V.D. en van de oecumenische werkgroep. Ze keek graag over grenzen heen en was optimistisch ingesteld, ook toen haar gezichtsvermogen sterk achteruitging. De laatste moeilijke jaren werd ze trouw bezocht door een aantal mensen, onder wie haar vriendin Wilma Bondzio. Op startzondag herdachten we Annet van Breugel en klonken woorden uit een geliefd lied van haar: 'Vaste rots in elken nood / schuilplaats, zelfs tot in den dood.'

ds. Ton van Prooijen

Broeder Thijs Ketelaars is abt van de benedictijnse Adelbertabdij te Egmond-Binnen.

LUISTEREN MET OOR EN OOG

“H eb je toevallig de column van Bram van de Beek gelezen?”, vraagt broeder Thijs. Hij is ontsteld over de nieuwe wedloop op zeldzame metalen die professor Van de Beek beschrijft. Hoofdschuddend zegt broeder Thijs: “De strijd om macht en bezit gaat maar door. Waanzin!” Mensen denken dat alles maakbaar is, dat de techniek alle problemen zal oplossen. Maar van dat waanidee moeten we gauw weg.”

Deze zorg om de aarde klinkt ook door in de manier waarop hij naar het synodaal proces kijkt. “Ook in het christendom hebben we nog een slag te maken”, zegt hij. “De spiritualiteit was en is heel individualistisch en vergeestelijkt. Dat moet je allemaal niet afschaffen, maar wel bijstellen met de kennis die we nu hebben. Zonder lichaam kunnen we niet.” “Luisteren is een centraal begrip in het synodaal proces en is vaak het oppakken van informatie. Dat is niet onbelangrijk, maar wat zou het leven niet winnen als we ook zouden luisteren met het hart. Luisteren naar de Geest. Daar is naast het hoofd ook het hart mee gemoeid. Waar een van de twee ontbreekt in het luisterproces komen we in de onzalige polarisatie terecht die we momenteel op zoveel plekken aan het werk zien. Communicatie is meer dan alleen met elkaar praten. Het gesprek zal er anders uitzien als we daarbij het samen wandelen, het samen eten en het samen zingen en vieren niet vergeten. Dat hoort allemaal bij het leven en daarmee bespeel je andere snaren. Dan krijgt het samen op weg een veel bredere bedding.”

“Het synodaal proces moet gericht zijn op de volheid van leven,” zegt broeder Thijs. Daarmee zijn we terug bij zijn zorg om de aarde. “Als we alleen maar vast willen blijven houden aan oude tradities, staan we stil. Onze tijd vraagt om nieuwe tradities. Je redt de wereld niet met normen en regels. Je redt door mee te lopen, je te laten leiden door de Heer. En soms weten we het even niet. Maar we houden elkaar vast.” ■

Gerard Moorman

Ga voor meer informatie over het synodaal proces naar www.luisterendopweg.nl

“Onze tijd vraagt om nieuwe tradities”

Diaconie

BREDA-WISMAR-ARAD

NEXT LEVEL

Bezoek tieners uit Wismar nieuwe datum maar.....het gaat door!

Het gaat door! Ds. Marckert uit Wismar heeft ons laten weten dat er **donderdag 31 oktober in de namiddag** 21 kinderen en 4 volwassenen, waaronder hijzelf, richting Breda zullen komen. Zie voor meer bijzonderheden bij jeugd blz: 16

Inzameling hulpgoederen voor Arad grotendeels stopgezet

Na uitgebreid overleg met Arad is in de contactgroepvergadering van 27 augustus besloten om te stoppen met het inzamelen van alle textiel. Nu waren we al eerder gestopt met de dames- en herenkleding, nu ook met de kinderkleding en het huishoudtextiel.

Voorafgaand aan dit besluit heeft ds. Tothpal dit eerst besproken met zijn gemeente. Daar deze toch steeds kleiner aan het worden is, is de noodzaak ook minder geworden. Wel zouden ze graag, al is het een keer per jaar, de hulpmedicijnen zoals paracetamol ed. en incontinentiemateriaal ontvangen. In het gesprek dat ds. Tothpal tevens had met mevr. Fira Popa, de directrice van het Bejaardenhuis waar wij al vele jaren een warm contact mee onderhouden, kwam naar voren dat ook zij graag het incontinentiemateriaal zouden willen blijven ontvangen evenals de drogisterijartikelen waar wij, zoals u weet, elk voorjaar een inzamelingsactie voor houden. En zo werd het afgesproken.

Een minder leuke mededeling is dat wij in onze vergadering tevens besloten hebben geen contact meer te zoeken met het Kindertehuis in Arad. En wel omdat de laatste jaren dit contact alsmaar moeizamer verliep. Ook ds. Tothpal lukte het de laatste weken niet, na diverse pogingen, om de leiding te spreken te krijgen.

Dit alles samengevat blijven wij dus graag uw overtollig incomateriaal ontvangen en zullen wij 1x per jaar een inzamelingsactie houden voor de drogisterijartikelen en de medicijnen. Onze grote dank gaat uit naar de fam. Janssens waar wij vele jaren een gastvrij onderdak vonden om alle spullen te sorteren en op te slaan. Een klein hoekje daar mogen we wel blijven gebruiken voor de opslag van het inco-materiaal. Ook zeggen wij dank aan Theo Oldenburger en Arjan de Bruin die vele malen met de vrachtwagen vol met alle ingezamelde spullen naar Arad reden. Misschien dat wij in de toekomst nog eens een bijzondere vracht mogen hebben (vele jaren geleden kregen we zomaar opeens een flink aantal ziekenhuisbedden die toen afgeleverd werden in het Bejaardenhuis) en mogen we opnieuw een beroep op hen doen. Maar wat wij nu nog inzamelen zullen we op een andere manier gaan vervoeren. Tzt leest u meer daarover in deze rubriek.

Mieke Frankfoorder (vz)

Noodopvang asielzoekers

Het gaat goed met ons gastgezin. De vakantie zit er ook voor de familie Khalaf weer op. Ondanks wat regen vormde een uitstapje naar Rotterdam met onder andere een bezoek aan het Scheepvaartmuseum en een tochtje met de watertaxi een geslaagde afronding van de vakantieperiode. Er zijn nog gauw een paar "nieuwe" fietsen aangeschaft zodat de kinderen naar school en de ouders naar taallessen kunnen. En zo begon iedereen, kinderen en ouders, goed voorbereid aan het nieuwe schooljaar.

Wat voor ons de gewoonste zaak van de wereld is voor Waheeda en Hussein Khalaf, de vader en moeder van het gezin Khalaf, heel bijzonder. Ze fietsen nu samen naar taallessen. Dat lijkt heel gewoon maar vooral voor Waheeda is het dat niet. Een paar maanden geleden kon ze nog niet fietsen en nu fietst ze en, wat nog specialer is, gaat ze voor het eerst van haar leven naar school.

Minder aangenaam was dat moeder Waheeda Khalaf met spoed naar de tandarts moest voor een onverwachte en pijnlijke behandeling. Dankzij snel schakelen van enkele van onze vrijwilligers kon dat gauw geregeld worden en gelukkig gaat het al weer wat beter. Er was ook vrolijker nieuws. Naast de scholen is nu ook de voetbalcompetitie weer begonnen. Zowel oudste zoon Aram Khalaf alsook zijn jongere broertje Kayos hadden hun eerste thuiswedstrijd met voetbalclub PCP. Beide ploegen wonnen.

Namens TOM-LJ (Team Opvang Markuskerk/Lucaskerk/Johanneskerk)

De hele wereld zou samen aan tafel moeten zitten

Stoppen bed-bad-brood is rampzalige symboolpolitiek

"Het stoppen van de Rijksfinanciering van de bed-bad-broodregeling is rampzalig voor de dakloze asielzoekers zelf, voor de samenleving en voor de verhouding tussen Rijk en gemeenten. Het is niets meer dan een politiek statement voor de eigen achterban, waarmee de minister ervoor kiest om problemen niet op te lossen, maar ze te vergroten." Dat zegt John van Tilborg van INLIA.

De bed-bad-broodregeling waar minister Faber niet langer voor wil betalen, is de pilot met de LVV, de Landelijke Vreemdelingen Voorziening. Die loopt sinds april 2019 in Amsterdam, Rotterdam, Utrecht, Groningen en Eindhoven. In de pilot werken gemeenten, IND, de Dienst Terugkeer & Vertrek DT&V, de vreemdelingenpolitie en maatschappelijke partners samen om duurzame oplossingen te bewerkstelligen voor dakloze asielzoekers. Landelijk is hiervoor het model uitgerold dat INLIA in Groningen ontwikkelde: niet alleen nachtopvang of bed-bad-brood, maar ook begeleiding naar een nieuw toekomstperspectief.

Succesvol

Het WODC, het wetenschappelijk onderzoekscentrum van het ministerie van Justitie en Veiligheid beoordeelde de resultaten van de pilot. Voor ruim zestig procent van de mensen werd een oplossing gevonden. Opmerkelijk: een meerderheid van hen bleek toch recht te hebben op een verblijfsvergunning in Nederland. De rest slaagde er met de begeleiding in terug te keren naar het land van herkomst of zich legaal in een derde land te vestigen, of is weer uitgestroomd naar een plek in de rijksopvang.

De pilot zorgde ook voor een verbetering van de openbare orde en veiligheid, stelde het WODC vast. Verder verbeterde de pilot de samenwerking tussen de betrokken partijen en de verhouding tussen Rijk en gemeenten (die eerder buitengewoon gespannen was op dit vlak). Last but not least werden het welzijn en de gezondheid van de asielzoekers zelf aanzienlijk beter.

Met het schrappen van de financiering worden al die positieve resultaten weggegooid, zonder inhoudelijke argumentatie en vooral zonder dat er iets voor in de plaats komt. Volgens minister Faber is dat namelijk niet nodig, omdat deze mensen terug zouden kunnen keren. Van Tilborg: "Als dat zo is: zeg maar waar en wanneer we ze kunnen brengen."

Realiteit

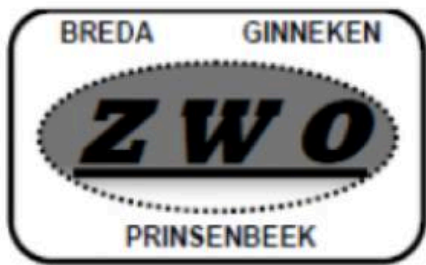
De realiteit is anders, weet van Tilborg: terugkeer is veel ingewikkelder dan Faber het doet voorkomen. Alle mensen die INLIA in de LVV begeleidt zijn juist al door de hele molen heen geweest bij de IND, DT&V en vreemdelingenpolitie, en alle inspanningen ten spijt is terugkeer niet gelukt. Daarom zijn deze mensen op straat gezet of zelf gegaan en kwamen zij in de LVV bij INLIA. En hoewel de LVV geen wondermiddel is, werkt de aanpak wel. Via de LVV keert nog wel een deel van deze mensen terug.

Los daarvan is het dus ook niet correct dat alle mensen in de

LVV terug zouden moeten. Immers, zo'n 600 mensen bleken wel degelijk recht te hebben op een verblijfsvergunning. Ook daar gaat de minister volledig aan voorbij. Van Tilborg: "Let wel, er zijn mensen bij die een levensbedreigende ziekte hebben, en mensen die anders voor hun leven hadden moeten vrezen. Christenen die in Pakistan mogelijk de doodstraf wachtte bijvoorbeeld, omdat de IND hen niet geloofde. Totdat wij aan konden tonen dat ze wel degelijk de waarheid spraken."

Margot de Jong

foto: de officiële opening van de nieuwbouw van het INLIA Gasthuis op 22 juni 2022

ZWO nieuws

De ZWO (Zending, Werelddiaconaat en Ontwikkelingssamenwerking) heeft in de laatste vergadering een nieuw project gekozen. We gaan in zee met de Stichting MUONA, gevestigd in Eindhoven, we zijn hiermee in contact gekomen via een van onze gemeenteleden.

We willen de stichting helpen om beroepsopleidingen, bv verpleegkundigen mogelijk te maken in MUONA een dorpsgemeenschap in Malawi, zo'n opleiding komt niet alleen ten goede aan de leerlingen zelf maar heeft uitstraling naar de hele regio en bv de daar aanwezige ziekenhuizen. Al met al wordt de totale gemeenschap, bv de gezondheidszorg hierdoor op een hoger plan gebracht.

Het doel van Stichting Community Muona en haar lokale partner Muona Foundation (in Malawi) is: verbetering van de levensomstandigheden in de dorpsgemeenschappen in en rond Muona. Gezamenlijk richten de twee stichtingen zich o.a. op de gebieden onderwijs, landbouw en kleine sociale projecten.

De uitwerking van het project in samenwerking met de stichting laat nog even op zich wachten omdat de vertegenwoordiger van de stichting nu nog in Malawi is

Als ze terug is gaan we het project concreter maken, zodra dat het geval is hoort u direct van ons.

We gaan ervan uit dat u ons zult blijven steunen, en de giften die we al ontvangen hebben gaan uiteraard naar het nieuwe project.

Voor extra informatie ga dan naar: www.muonamalawi.nl U hoort zo spoedig mogelijk van ons

ZWO Prinsenbeek, Ginneken en Breda.

Takecarebnb

Een goede start vergroot de kans aanzienlijk dat een vluchteling met een verblijfsstatus onderdeel wordt van onze samenleving. Daarom is het de missie van Takecarebnb om deze mensen de beste start te bieden voor hun nieuwe leven in Nederland, lezen we op de website takecarebnb.org

Takecarebnb verbindt vluchtelingen met een verblijfsstatus voor drie maanden aan een Nederlands gezin. Daarnaast werkt Takecarebnb samen met andere instanties om zich hard te maken voor de beste start voor deze mensen.

Je kunt je aanmelden als gastgezin via het contactformulier op de website: <https://takecarebnb.org/gastgezinnen/>

Op dit moment hebben wij, Kathinka en Kees, voor de tweede keer een gast in huis. De eerste keer een jonge man uit Jemen en momenteel verblijft Güner uit Turkije bij ons. Beiden hebben hun gezin achter moeten laten. We hebben nog steeds contact met Osamah, onze eerste gast. Na zo'n tijd samen geleefd te hebben krijg je een band.

Hoe verdrietig is het om de brief van de IND op de mat te zien vallen dat de behandeling van de aanvraag op gezinshereniging nog minstens een jaar op zich laat wachten. In beide gevallen was dat zo en zo hebben beiden hun opgroeiende jonge kinderen al jarenlang niet gezien.

Onze gasten leiden hun eigen leven, gaan naar de taalles, werken -voor zover mogelijk- en besteden ook veel tijd aan online contact met het thuisgezin. Soms eten we samen, Güner kan heerlijk koken, of we kijken een film.

Natuurlijk zijn er af en toe ongemakken. Je houdt rekening met een gast in huis, maar het is een steentje dat wij kunnen bijdragen om iets te doen tegen het afschuwelijke huidige beleid van eigen volk eerst. Als je het echte vluchtverhaal hoort en wat mensen allemaal moeten achterlaten om het vege lijf te redden dan ben je o zo dankbaar iets te kunnen doen.

Kathinka Minzinga

Rondom de wijkkerken

Vanuit de Markus- en Lucaskerk

Bij de vieringen

De komende maanden zullen we in vieringen stilstaan bij een regel uit het Onze Vader. Op 29 september ging het over de aanhef, 'Onze Vader'. In de vieringen van 13 en 20 oktober vervolgen we met 'die in de hemelen zijt'. Op de woensdag tussen deze twee zondagen in zal het in het leerhuis ook over deze woorden gaan. De traditionele ontmoetingsdienst rond hervormingsdag (27 oktober) zal dit jaar niet in de Grote Kerk zijn in verband met Breda Photo. We zijn van harte welkom in de Laurentiuskerk in Ginneken voor een gezamenlijke dienst waarin ds. Niels den Toom zal voorgaan.

Ton van Prooijen

Kort verslag van de vergadering van de sectieteams

Markus/Lucaskerk van maandag 2 september 19.30 uur in de Lucaskerk

Andries startte de eerste sectie teamvergadering na de zomervakantie 2024.

N.a.v. een ingekomen brief van een kerklid ontstond een discussie over de vraag hoe om te gaan met de gedachten in de Lucaskerken Markuskerk van overleden kerkleden. Nu we meer samen doen mag er ook in beide gebouwen ruimte zijn voor herdenken. Maar gebeurt dat met een steentje op de ladder, zoals in de Lucaskerk of via opneming van de rouwbrief in het boek achterin de Markuskerk? De werkgroep vieren is gevraagd om advies. Besproken is dat nu in beide kerken de laatste zondag van het kerkelijk jaar wordt gevierd, en we in beide kerken in 2025 overledenen herdenken ongeacht historie. In 2025 zal een nieuwe regeling van gedenken worden opgesteld.

Na een korte terugblik op de afgelopen zomerperiode werd het nodige aantal onderwerpen besproken, zoals over de positieve ervaringen met het vluchtelingengezin dat in de MK verblijft, de fijne kerkdiensten over wijze profeten, de bevestiging van de nieuwe diaken in de JK en de omarming van hem door de aanwezige ambtsdragers, de startzondag met het orkest o.l.v. Joshua Park en het prima verzorgde ontbijt voor de ca. 100 aanwezigen en de feestelijke viering van de wijkverjaardag in de Haagse Beemden.

Verder is gesproken over de benoemingsprocedure voor een tweede predikant, waarbij ook twee kerkleden gaan deelnemen in de klankbordgroep.

Andries en Dick gaan in overleg met het parochiebestuur over o.a. het gastheerschap bij oecumenische vieringen.

De kerstvieringen worden voorbereid en er zijn de nodige plannen die met de Grote Kerk besproken worden, zoals

de mogelijkheid van twee vieringen op kerstavond in de Grote kerk, w.o. een "Breda viert Kerst" viering met een professioneel gospelkoor om 19.00 uur en de dienst om 21.30 uur met een bijdrage van de Kooracademie Breda in meer oecumenische setting onder onze regie.

Op kerstmorgen 2024 is er één dienst en wel in de Lucaskerk. Met Pasen 2025 is er ook een dienst in de Lucaskerk.

De zaterdag voor Palmzondag zal een groot koor uit Werkendam samen met ons een feestelijke viering in de Grote kerk houden.

In 2027 bestaat de Haagse Beemden 50 jaar. Dick de Man is bij de voorbereidingen betrokken en zal ons de komende tijd op de hoogte houden.

Over de bloemengroet aan kerkleden zijn nieuwe afspraken gemaakt.

In de week van 9 september gaat de Toekomstgroep van start, die o.a. tot taak heeft om na te denken over een nieuw beleidsplan en over vragen als waar wij als PGB over ca. 5 -10 jaar willen staan en hoe wij als PGB beter zichtbaar kunnen zijn.

Ten aanzien van de zomerdiensten is besloten dat wij 6 of 7 zomerdiensten in de Grote Kerk houden waarbij wij 3 zondagen gesloten, één zondag open, 3 zondagen gesloten zullen zijn. Daarnaast zullen we in zowel Markus- als Lucaskerk tussendoor een zomervesper organiseren

Paul Vlaardingebroek

De Ontmoeting

Dinsdag 3 september kwamen 15 mensen af op de eerste ontmoeting.

De Ontmoeting is allereerst een voortzetting van wat vroeger de Koffie-ochtend was maar nu in de middag. Daarnaast maken we ook tijd voor een klein stukje inhoud. Dat ging als volgt:

Nadat iedereen voorzien was van een kopje koffie of thee spraken we kort in drieën over vakantie en welke gevoelens dat oproept, daarna kon iedereen als hij of zij dat wilde daar nog zijn ideeën of gedachten over uiten.

Daarna was er nog ruim de tijd om lekker bij te praten en nieuwtjes uit wisselen. Suggesties voor onderwerpen zijn welkom.

Rond 5 uur werd alles netjes opgeruimd en afgewassen en gingen we met een tevreden gevoel naar huis.

De volgende Ontmoeting is **5 november 15:00 uur** in de Markuskerk

Rob Snijders

Vanuit de Johanneskerk

OpenMonumentenDag 14 september

Op deze zaterdag was zowel de Johanneskerk als de begraafplaats Haagveld voor bezichtiging opengesteld. Het weer deed goed mee en met name 's middags vonden velen de weg naar kerk en begraafplaats. Sommige bezoekers liepen slechts even door de kerk, anderen waren oprecht geïnteresseerd in het gebouw en haar geschiedenis. Maar zonder uitzondering kreeg onze kerk het predikaat "mooi". Wat ook door de vrijwilligers regelmatig gehoord werd was dat men, ook al woonde men 'om de hoek' nog nooit binnen was geweest. Ook op Haagveld was het op een gegeven moment een komen en gaan. Velen waren geïnteresseerd in de 11 beroemde graven (waaronder die van de opa en van de oom van Vincent van Gogh) die sinds kort aangeduid worden met een fraai houten paaltje met daarop de naam van de overledene (zie plaatje onder). Anderen wandelden ontspannen over de mooie paden van deze sfeervolle plek. Dank aan alle vrijwilligers die dit mogelijk hebben gemaakt!

Herdenking bevrijding Princenhage

Op **29 oktober** herdenkt Princenhage haar 80-jarige bevrijding en daaraan gekoppeld het 75-jarig bestaan van de Vredeskapel op het Esserplein. De werkgroep Vredeskapel waar zowel leden van de Martinuskerk als van de Johanneskerk deel uitmaken is voor de gelegenheid uitgebreid met de Dorpsraad en de Stichting Dorp in Breda. Op dit moment wordt er hard gewerkt aan een mooie herdenking met in ieder geval een concert van Cappella Breda in de Johanneskerk. Houdt u de komende weken vooral SamenopZondag in de gaten!

Mieke Frankfoorder

Verslag wjkraadvergadering

Woensdag 21 augustus was de eerste wijkraadvergadering van de Johanneskerk na de zomervakantie. Het was een korte vergadering omdat we daarna met elkaar uit eten gingen.

Nadat de voorzitter Mieke Frankfoorder iedereen welkom had geheten, begon de vergadering met het lezen van een kort gedicht door Arie Roobol.

De wijkraad heeft het Trefpunt geëvalueerd en besloten het permanent te maken. Wel moet worden gestreefd naar een grotere diversiteit in de bezoekers.

We keken terug naar een mooie dienst tijdens de bevestiging van Riel Marais, hoe hij in een kring werd omringd door alle ambtsdragers was leuk en bijzonder.

De Johanneskerk heeft nog steeds urgent een pastoraal ouderling nodig. Mieke Frankfoorder is al voor een hele tijd de enige.

Graham Kennett, onze organist, heeft het voorstel gedaan om een cyclus te houden rond Johannes de Heer. Gedacht wordt aan een lezing en een zangdienst. De wijkraad juicht dat toe en vraagt Graham om nadere voorstellen te doen.

Na een rondvraag aan alle leden werd de vergadering afgesloten met een lied.

Jane Danquah

Jeugd

Bezoek tieners uit Wismar nieuwe datum maar.....het gaat door!

Ds. Marckert uit Wismar heeft ons laten weten dat er **donderdag 31 oktober in de namiddag** 21 kinderen en 4 volwassenen, waaronder zichzelf, richting Breda zullen komen! Na de kerkdienst op 3 november, de koffie en een boterhammetje gaan zij weer naar huis terug.

Dus is het bij de voorbereidingsgroep alle hens aan dek! Wat wordt het thema van dit weekend, waar eten de jongelui en ook heel belangrijk: waar slapen zij! Wij deden al eerder een oproep aan jullie, maar er ontbreken toch nog wat bedden.

Het zou leuk zijn als de tieners ondergebracht kunnen worden bij leeftijdgenootjes uit één van onze kerken. Het gaat maar om drie nachties, dus meldt je aan!

Voor het uitgewerkte programma: houdt u de komende weken SamenopZondag in de gaten!

Meer weten? Stuur een mailtje of appje naar Hans Van Peer: Hansi2003@hotmail.com of bel 06 416 08 652.

Overzicht activiteiten voor kinderen en jeugd 6 oktober tot en met 10 november 2024

	Datum	Kindernevendienst	Crèche	Kerk op school	Next Level	Familietafel
		Breda-Breed	Breda-Breed	Breda-Breed	Breda-Breed	Breda-Breed
		basisschool	0 – 4 jaar	0-4 jaar	Tieners 12 t/m 15 jaar	
Zo	6 okt	LK/Mirjam Verhagen				
Zo	13 okt	MK/Wendy van Oostenbrugge	Oppas aanwezig			
Zo	20 okt	Herfstvakantie/Geen kindernevendienst				
Zo	27 okt	GK/Nynke Crossen			GK/Sonja van der Kraan	
Vrij	1 nov					Thijske Fraanje/Dick de Man/Mark van Neerland
Zo	3 nov	LK/Ellen van Hooijdonk				
Zo	10 nov	JK/Wendy van Oostenbrugge			JK/Hans en Andreea Van Peer	
Locaties	VA= nader te bepalen via groepsapp	GK = Laurentiuskerk - Ginneken	JK = Johanneskerk	MK = Markuskerk	GrK = Grote Kerk	LK = Lucaskerk

STARTZONDAG

foto's : Gijs van Mourik

DATEN MET DE DORPSKERK

Wat een podcast teweeg kan brengen. In de loop van drie seizoenen 'Heilige huisjes' ontdekte ik dat ik veel onkerkelijker was geworden dan ik durfde toegeven. Ik vond het wel prima, die nieuwe 'vrije tijd' op zondag. Maar mijn vrouw Linda en ik realiseerden ons ook iets anders: dat geloven belangrijk voor ons is, dat we een connectie willen met lokale medegelovigen en dat we onze kinderen een kerkelijke bedding willen meegeven. Dan zul je toch met regelmaat naar een kerk moeten gaan. Na onze verhuizing – van de Bijlmer naar het dorpse Zalk – bleken we niet de enigen die worstelden met de invulling van de zondag. Samen met nog een 'importgezin' begonnen we daarom met een maandelijkse zondagslunch. Al gauw rees dat de pan uit. Er bleken meer gezinnen met drempelvrees voor de traditionele dorpskerkjes. Ze kerkten elders, maar werden moe van het geheen-en-weer. Of ze zagen hun kinderen groter worden en verlangden naar meer (geloofs)lijntjes in het dorp zelf. Uiteindelijk hakten Linda en ik de knoop door, samen met wat andere gezinnen van de lunchclub: we gingen 'daten' met de lokale kerk. Wat blijkt? Het voelt best goed om ons in te voegen en het wiel niet opnieuw te hoeven uitvinden. We voelen ons welkom. Men knikt ons vriendelijk toe. 't Is heerlijk dat onze jongste even naar de oppas kan. Dat ik op zondag gewoon stil kan zitten en kan opleven van (of heilzaam botsen met) mooie woorden uit de Bijbel of de traditie. Terwijl alle vogeltjes druk bezig zijn met nestjes bouwen, zijn wij dus aan het 'landen' in een kleine dorpsgemeente die voelt als een familie. Het aantal kerkgangers is de afgelopen decennia zo teruggelopen dat er een soort 'laatste der Mohikanen'-gevoel heerst. Gaat het lukken om samen een nieuwe tijd in te luiden? We gaan het zien. Bij mij groeit in ieder geval langzaam de zin om een koortje te starten.

Deze column is ook verschenen in het blad Petrus van de Protestantse Kerk in Nederland. <https://petrus.protestantsekerk.nl>

Foto: Rogier Veldman

Elbert Smelt is een Nederlands musicus, arts en presentator. Hij is bekend als leadzanger van de wereldmuziekgroep Trinity.

*We verlangden
naar meer lijntjes
in het dorp zelf*

Vieringen 4 oktober t/m 10 november

Protestantse Gemeente Breda

U kunt onze vieringen ook digitaal volgen via de website van de PGB: www.pknbreda.nl/actueel/vieringen

Lucaskerk, Tweeschaar 125, aanvang 10:45 uur

6 okt.: pastor B. Hendriksen. Gezamenlijke viering met Markuskerk

20 okt.: ds. T. van Prooijen. Gezamenlijke viering met Markuskerk

27 okt.: Hervormingsdag. PGB-brede viering in Laurentiuskerk Ginneken

3 nov.: ds. T. van Prooijen. Gezamenlijke viering met Markuskerk

Markuskerk, Hooghout 96, aanvang 10:00 uur

13 okt.: ds. T. van Prooijen. Maaltijd van de Heer. Gezamenlijke viering met Lucaskerk, met gezamenlijke cantorijen

27 okt.: Hervormingsdag. PGB-brede viering in Laurentiuskerk Ginneken

10 nov.: ds. T. van Prooijen. Filmviering klein & groot. Gezamenlijke viering met Lucaskerk

Oecumenische Taizé vieringen in de Michaelkerk, aanvang 19:00 uur

5 okt.: V. de Haas en H. Oomen

2 nov.: V. de Haas en H. Oomen

Johanneskerk, Dreef 5, aanvang 10:00 uur

6 okt.: ds. G. van Noorden (Krabbendijke)

13 okt.: ds. M. de Jong (Rotterdam)

20 okt.: ds. N. Splunter (Rotterdam)

27 okt.: Hervormingsdag. PGB-brede viering in Laurentiuskerk Ginneken

3 nov.: ds. M.G. Wagenvoorde

10 nov.: ds. M.G. Wagenvoorde

Protestantse Gemeente Ginneken

Duivelsbruglaan 1, aanvang 10:00 uur

6 okt.: ds. A. Bosma ('s-Gravenhage)

13 okt.: ds. M. Klomp (Baarn). Dienst van Schrift en Maaltijd

20 okt.: ds. B. Kuipers (Rotterdam). Dienst van Schrift en Maaltijd

27 okt.: ds. N. den Toom. Hervormingsdag, gezamenlijke viering met PGB. Dienst van Schrift en Maaltijd

3 nov.: dr. G. Bosma (Breda). Gedachtenisdienst overledenen

10 nov.: ds. P. Galama (Breda). Dienst van Schrift en Maaltijd

PKN Gemeente Eglise Wallone Breda

Waalse kerk, Catharinastraat 83, 11:00 uur. Vieringen in het Frans op de 2e en 4e zondag van de maand

13 okt.: ds. E. Coulibaly

20 okt.: Soefi informele dienst

27 okt.: geen viering

10 nov.: ds. Detavernier

Remonstrantse Gemeente Breda

Lutherse Kerk, Veemarktstraat 11 of Stadserf 3, 10:30 uur.

Vieringen elke 4e zondag van de maand

14 okt. (maandag): dr. K. Holtzapffel. Gesprekkring, aanvang 15:00 uur

27 okt.: dr. I. Leng Tan

Doopsgezinde Gemeente Breda

Dorpshuis 't Klooster, Jack van Gilsplein 1 Bavel, 11:00 uur

6 okt.: dhr. K van der Hilst

3 nov.: ds. A.A. Rijken. Herdenking overledenen

Ekklesia Breda

Vieringen op de 1e en 3e zondag van elke maand in de

Lutherse kerk, Veemarktstraat 11, Breda, om 10:30 uur

Na de zomer starten de vieringen weer op 1 september

Zaterdag 5 okt.: M. Huijbregts. Aanvang 19:30 uur

20 okt.: F. Ploum

3 nov.: F. Ploum

Oecumenisch Coventry gebed

Elke eerste vrijdag van de maand, van 12:00 - 12:30 uur in de

Stiltekapel van de Grote Kerk Breda

4 okt.: in St. Catharinakapel (Begijnhof) vanwege Breda

Photo in Grote Kerk

1 nov.: in St. Catharinakapel (Begijnhof) vanwege Breda

Photo in Grote Kerk

Zorgcentra en Amphia:

Ruitersbos, vieringen vrijdagmiddag, aanvang 16:00 uur

18 okt.: pastor E. Bouwmans

Elisabeth, vieringen vrijdagmiddag, aanvang 14:00 uur

4 okt.: pastor E. Bouwmans

1 nov.: pastor E. Bouwmans

Breedonk:

Geen vieringen in deze periode

De Leystroom, vieringen vrijdagmiddag, aanvang 14:00 uur

18 okt.: thema is 'Herfst'

Zuiderhout, oecumenische viering donderdagmiddag in de kapel, 15:00 uur

Geen informatie bekend

Thebe Aeneas

Er zijn geen vieringen in Aeneas. Als u contact wil met de geestelijk verzorger, kunt u bellen met pastor J. Schilling (06-2047 6710).

Amphia, Molengracht Breda

Er zijn geen vieringen in het Amphia ziekenhuis. Als u patiënt bent (opgenomen of poliklinisch) of één van uw naasten is opgenomen, dan kunt u een beroep doen op de geestelijk verzorgers. U kunt bellen via de Receptie (076-5951000) en vragen naar de dienstdoend geestelijk verzorger. Of de verpleging vragen te bellen.

Schepping

KIK

Het is herfst. Kikker maakt zich zorgen over Maikel Muis. Trouwens, alle muizen fluisteren over hun broer Maikel. Ook moeder Ria is bezorgd. Maikel EET zoveel. Hij wordt steeds molliger. Hele dagen is hij buiten. Alles wat hij kan vinden, nootjes, granen, insecten, wortels, wormen, als het maar lekker en vet is, eet Maikel het op. Het wordt tijd voor een goed gesprek! Als Maikel de deur uit is, wachten Kik en de muizenfamilie hem op. Daar komt Maikel aanhobbelen. Hij mag in het midden zitten. 'Maikel, we zijn hier om je te helpen,' begint Kik. 'We zien dat je zoveel snoept dat je bijna omvalt.' De muizenkinderen roepen: 'En je speelt nooit meer met ons!' Ook vader Valentino Muis is serieus: 'Als ik boodschappen ga doen, Maikel, ligt er niks meer. Dat is toch niet eerlijk?'

Maikel piept beteuterd: 'Ik ben alleen maar met Erik aan het spelen!' Die kennen ze. Erik Egel uit de pastorietaan. 'Hij is mijn beste vriend! Erik leert mij dat je in oktober zoveel mogelijk moet ETEN, want daarna komt de winter. Dan houdt hij zijn winterslaap, tot april! DAT WIL IK OOK! Heel lang logeren bij Erik in zijn bladerholletje!' Moeder Ria kijkt verbluft. 'Schatje ... wij doen geen winterslaap. Wij zijn MUIZEN. Erik is een EGEL. Hij is een andere SCHEPPING!' 'En ik ook,' kwaakt Kik zachtjes. Maikel snapt het. Beste vrienden zijn betekent niet dat je óók een egel wordt. We zijn allemaal een andere schepping.

Puzzel

Maikel Muis houdt een quiz over zijn vriend Erik Egel. De vragen en antwoorden staan helemaal door elkaar. Hoe zie je welke bij elkaar horen? Kun jij ze vinden? Dan vormen de grote letters 1 t/m 8 een mooi woord dat gaat over dieren en mensen.

1 2 3 4 5 6 7 8

--	--	--	--	--	--	--	--

2. Wat kun jij voor een egel maken als winterverblijf?	5. In de lente heeft hij honger! Wat lust een egel graag?	Vijftien centimeter breed en hoog.	Ongeveer eenderde
Vijfhonderd gram	1. Wat heeft de egel nodig voor zijn slaapplek?	Takken, bladeren, compost, hout	7. Egels moeten van tuin naar tuin kunnen lopen. Hoe groot moet het gat zijn?
4. Hoeveel gewicht verliest een egel tijdens de winterslaap?	Daar is geen voedsel te vinden.	Een vochtbestendig egelhuisje	6. Wat is de beste plek voor een egelhuisje?
8. Egels houden niet van tegels. Waarom niet?	Tegen een Schutting, onder blad en takken.	3. Hoeveel weegt een egel voordat hij in winterslaap gaat?	Wormpjes, slakken, insecten, eieren.

Uit de Bijbel

God schiep de wilde beesten, soort na soort, de tamme dieren soort na soort, en alles wat over de grond kruipt, soort na soort. En God zag dat het goed was. Uit Genesis 1:25

Teksten: Marjet de Jong
Tekeningen: M. Jurriëns